

En el cinquè aniversari del manifest “Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent”

En complir-se cinc anys de la presentació del popularitzat com a "Manifest Koiné", creiem que convé fer-hi una mirada en perspectiva, tant davant les crítiques basades en tergiversacions com davant la realitat actual que confirma els temors de Koiné i que ha propiciat que alguns dels detractors del 2016 ara vagin coincidint públicament amb els nostres postulats.

L'any 2014 un grup de filòlegs, lingüistes, pedagogs i altres professionals de la llengua preocupats per la situació de substitució lingüística que viu el poble de Catalunya, ens vàrem reunir per analitzar quina era la situació de la llengua del país. D'aquesta anàlisi, feta al llarg de 18 mesos, i de les conclusions a què vam arribar, en va sortir l'extens document intitulat “La realitat lingüística de Catalunya i la normalització del català i l'occità en la futura República”, que posteriorment va ser sintetitzat en el manifest “Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent”, conegut com a Manifest Koiné.

Aquest document i el manifest resultant descriuen la realitat lingüística actual de Catalunya i dels altres països de llengua catalana sota dominació espanyola d'ençà del 1714 com la suma de: a) la criminalització jurídica, política i social de l'ús de la llengua catalana; b) la bilingüïtzació de la població amb la imposició de l'ensenyament i l'ús públic i oficial del castellà, i c) l'arribada en massa d'una immigració de llengua originària castellana d'ençà de la implantació de la dictadura franquista el 1939, el qual règim, a més, completa la bilingüïtzació forçosa de tota la població i persegueix més sistemàticament que mai l'ús públic del català. La combinació d'aquests tres factors bàsics ocasiona, doncs, la realitat actual, caracteritzada per un funcionament de l'ús lingüístic segons una norma social, general i sistèmica, de subordinació de l'ús de la llengua catalana a l'ús de la llengua castellana. Aquesta realitat imperant condiona tots els parlants, tant els de la societat receptora com els dels nouvinguts i, encara pitjor, els seus descendents ja nascuts al país, de manera que en frena la integració lingüística

normal i, per tant, el funcionament lingüístic normal del conjunt de la societat i, contràriament, provoca un procés de substitució lingüística, fins fa poc negat en àmbits acadèmics i oficials, però que ara pocs gosen negar.

El document i el manifest denunciaven també que el règim constitucional espanyol del 1978 només va aixecar, en part, la criminalització secular del català, però ha mantingut l'aprenentatge forçós del castellà i no ha permès l'adopció de mesures necessàries per a una reversió eficaç de la situació de subordinació de l'ús social d'una llengua a l'altra. I sobretot denunciaven que tot l'establishment del nou règim "democràtic", tant l'espanyol com el català autonòmic, hagin volgut emmascarar aquesta realitat de subordinació i arraconament de la llengua del país presentant Catalunya com un "país bilingüe", i fent aparèixer aquest presumpte fet com una realitat natural de Catalunya i els altres països catalans anomenada "bilingüisme", no pas referida a una qualitat personal dels ciutadans, sinó a una naturalesa inherent de la societat catalana, una falsa naturalesa amb què es pretén amagar un procés de glotofàgia, un procés accelerat de substitució lingüística, que Koiné interpreta com l'aspecte lingüístic, fonamental, de substitució de la nació catalana per la nació castellana o espanyola, que és l'objectiu final que de sempre ha perseguit l'Estat espanyol.

Amb aquells dos documents denunciàvem, doncs, la anormalitat que significava que en els territoris històrics de llengua catalana i occitana, la llengua castellana fos considerada la llengua d'ús normal per a tothom, tal com pretenia la dictadura franquista, alhora que la llengua catalana (com també l'occità), al marge de l'aparença administrativa, anava esdevenint cada cop més reduïda a un ús privat restringit.

I finalment manifestàvem la necessitat que s'incorporés al procés constituent la voluntat d'articular la llengua catalana com a eix integrador de la nostra ciutadania en un marc d'assumpció pública del multilingüisme com a riquesa individual i social, i el compromís de restituir al català l'estatus de llengua territorial de Catalunya (i igualment per a l'occità a la Vall d'Aran), amb totes les mesures necessàries per a garantir que tothom se senti reconegut i inclòs en la construcció d'un país normal també pel que fa a la llengua, la qual

cosa exclou tota voluntat supremacista, ans al contrari, mostra una voluntat de respecte al conjunt de les llengües presents a Catalunya.

Aquesta nostra proposta es va presentar públicament al Paranimf de la Universitat de Barcelona el dia 31 de març de 2016, amb la signatura de suport de 276 personalitats, tant de Catalunya com de fora, vinculades professionalment al món de la llengua: filòlegs, pedagogs, professors, escriptors, periodistes, editors, etc.

La premsa se'n va fer un ampli ressò i moltes respostes ens van fer valença. Tanmateix, també vam rebre moltes crítiques de persones que ens acusaven de coses que nosaltres no havíem dit, d'algunes amb les quals discrepem i fins i tot d'altres que combatem. Intentar alertar del procés de substitució lingüística que vivim i apuntar les bases per a mirar de revertir-lo ens va valdre el qualificatiu de racistes i supremacistes per part de moltes de les persones i entitats sempre hostils a qualsevol esforç per a evitar la situació d'ús subordinat sistemàtic en què vivim com a condició *sine qua non* per a la reversió del procés de substitució lingüística que hi ha engegat, unes persones i entitats que, per les afirmacions que feien, mostraven que no s'havien ni pres la molèstia de llegir amb rigor el manifest i encara menys el document en què s'exposa àmpliament la nostra posició.

Encara avui, cinc anys després, continua de ser oportú de respondre a aquestes acusacions:

En cap cas vam proposar un monolingüisme català. Ben al contrari, l'aprenentatge d'altres llengües europees o de gran extensió global ha de reblar la necessària integració en el marc europeu i facilitar-nos l'obertura al món. Per això també proposàvem l'aprenentatge, en els casos en què això sigui possible, d'altres llengües presents a Catalunya, com —per exemple— el romanès, l'amazic o l'urdú, que en molts aspectes ens poden ajudar a afavorir una convivència millor. Tanmateix, també estem convençuts que si no s'aconsegueix que la llengua catalana sigui considerada llengua territorial (com també ha de ser l'occità aranès a l'Aran), llengua franca i normal de Catalunya, i que tant l'administració com la societat en general se sentin impulsats a usar-la com a tal, la

llengua catalana acabarà essent substituïda definitivament per la llengua castellana a tots els carrers i ciutats del país.

Volem també insistir i deixar ben clar que de cap manera no es pot penjar l'etiqueta de supremacista al manifest Koiné ni a cap dels seus signants. El terme supremacisme es fa servir arreu per a descriure una ideologia política que perpetua i manté la dominació social, política, històrica, cultural... de les persones identificades com de raça blanca (o, per analogia, qualsevol altre grup social dominant). La ideologia supremacista es posa de manifest històricament en estructures sociopolítiques com l'esclavatge, les lleis de segregació racial en el sud dels Estats Units o l'apartheid a Sud-àfrica. El supremacisme s'identifica, doncs, amb ideologies racistes, xenòfobes, nazis o imperialistes que consideren que la seva llengua, la seva cultura, la seva concepció del món és millor que la dels altres. Aquest ha estat també, i de manera més o menys subtil, el cas de l'estat espanyol que, pel cap baix, de 1714 avant ha maldat per imposar el castellà a tots els territoris i nacions que, de grat o per força, en formaven part.

Per contra, el Manifest Koiné l'únic que fa és cercar la manera d'evitar que el castellà, una llengua que el supremacisme espanyolista considera millor que les altres (així s'ha expressat i defensat en múltiples ocasions), continuï de ser imposada en un territori en detriment de les llengües autòctones. Els signants del Manifest Koiné defensem totes les llengües i no considerem que n'hi hagi cap d'inferior ni de superior a les altres. I per això mateix, no sols no defensem el monolingüisme social, sinó que en som del tot contraris.

Les acusacions de racisme contra Koiné es van basar en la tergiversació de la frase en què recollíem denúncies prèvies sobre com la dictadura va voler emprar i estimular els corrents migratoris com una eina per al genocidi lingüístic i cultural per la via de la minorització demogràfica dels catalans al nostre propi país. En aquests cinc anys, el món acadèmic ha continuat consolidant els estudis del que s'anomena "enginyeria social de les migracions", àmbit d'estudi que s'interessa, entre d'altres aspectes, sobre com les dictadures i els règims totalitaris empen els corrents migratoris com a instrument polític (amb casos com la política del PCUS envers Ucraïna i altres repúbliques i territoris de

l'URSS, o la crisi dels balseros, els xantatges de Gaddafi i Erdoğan a la UE o la manera com Trump o Orbán han fomentat la xenofòbia). Estudiats comparativament aquests casos, trobem innegable que la dictadura franquista aspirava a una "solució final" basada en la residualització demogràfica dels catalans.

També volem denunciar la manca d'ètica de totes les persones, els polítics i els mitjans que han estigmatitzat i continuen d'estigmatitzar els signants del manifest, acusant-los de supremacistes pel fet d'haver signat un manifest que no sols no en té res, de supremacista, sinó que justament va ser redactat amb molta cura per tal de ser respectuós amb totes les llengües, perquè totes són un patrimoni de la humanitat que cal preservar, començant per la nostra.

Finalment, volem advertir la societat catalana en general sobre les tècniques de confusió social que empren el feixisme i l'espanyolisme, consistentes a acusar els seus adversaris d'allò mateix que els caracteritza i buidar de contingut els mots que defineixen ells mateixos per tal de sembrar la confusió i neutralitzar tota capacitat crítica sobre els seus perills. Així, acusen els demòcrates de colpistes mentre es neguen a condemnar l'autèntic colpisme, i acusen Koiné i els independentistes mentre s'oposen al requisit de coneixement de la llengua pròpia al País Valencià i a les Illes Balears, i defensen l'article 3 de la constitució neofranquista de 1978, que atribueix més drets i menys deures lingüístics als ciutadans de nació castellana que a la resta, en una clara violació de l'article 2 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Ens congratulem d'anunciar que ben aviat totes les falsetats que varen servir per a intentar desmerèixer el nostre treball quedaran refutades amb el llibre "Llengua i República: el Manifest Koiné argumentat", que tenim en premsa.

Barcelona, 31 de març del 2021